

Adı:	 Lisesi	Puan
Soyadı	10. Sınıflar Tarih Dersi	
Sınıfı:	No:	2025- 2026 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönem 1. Yazılı

SORULAR**Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.1. Soru sayısı: 2**

1- Malazgirt Zaferi'nden sonra Sultan Alp Arslan'ın komutanlarına "kılıç hakkı" olarak fethettikleri topraklarda kendi beyliklerini kurma izni vermesiyle Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden 5 tanesinin adını yazınız.

Saltuklular, Mengücekliler, Danişmentliler, Artuklular, Çaka Beyliği

2- Haçlı Seferleri'nin dini ve ekonomik sebeplerine birer örnek veriniz.

Haçlı Seferlerinin Dini Nedenleri

- Kudüs ve kutsal toprakları ele geçirmek
- Papa'nın çağrısı ve otoritesini artırma isteği: Katolik kilisesi, seferlerle hem dini hem siyasi gücünü pekiştirmek istedi.
- Cennet vaadi: Seferlere katılanların günahlarının affedileceği ve cennete gidecekleri vaadi.
- Ortodoks kilisesi üzerinde hâkimiyet kurma arzusu: Katolik kilisesi, Bizans üzerindeki etkisini artırmak istiyordu.
- Tarikatların kışkırtmaları: Özellikle Kluni tarikatı, Müslümanlara karşı Hristiyanları harekete geçirdi.

Haçlı Seferlerinin Ekonomik Nedenleri

- Avrupa'daki fakirlik ve sefalet: Orta Çağ Avrupası ekonomik sıkıntı içindeydi.
- Doğu'nun zenginliği: İslam dünyası ve doğu ticaret yolları cazipti.
- Ticaret yollarını ele geçirme isteği: İpek ve Baharat yolları Avrupalılar için büyük bir hedef oldu.
- Toprak yetersizliği: Avrupa'da topraklar soylulara yetmiyor, yeni toprak arayışı vardı.
- Zenginleşme arzusu: Soylular ve şövalyeler ganimet ve servet umuduyla sefere katıldılar.

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.2. Soru sayısı: 3

3. Büyük Selçuklu Devleti'nde devletin en önemli yönetim organı olan Divan-ı A'lâ (Büyük Divan) hakkında bilgi veriniz.

Divan-ı A'lâ, Büyük Selçuklu Devleti'nde günümüzdeki Bakanlar Kurulu gibi çalışan en yüksek yönetim organıdır. Vezir-i a'zam başkanlığında toplanırdı. Devletin mali, idari, askeri ve hukuki bütün önemli işleri bu divanda görüşülür ve karara bağlanırdı. Kendisine bağlı alt divanlar (Divan-ı İstifa, Divan-ı Arz, Divan-ı Tuğra vb.) aracılığıyla devlet yönetimini yürütürdü.

4- Yanda Tuğrul Bey adına bastırılmış bir Selçuklu dinarı (altın para) yer almaktadır. Paranın ön yüzünde Sultan Tuğrul Bey'in adı ve unvanları, arka yüzünde ise Abbasi Halifesi el-Kaim Biemrillah'ın adı ve Kelime-i Tevhit bulunmaktadır.

Bu parayı inceleyerek Büyük Selçuklu Devleti'nin siyasi ve dini yapısı hakkında hangi iki çıkarımda bulunabilirsiniz?

Siyasi Çıkarım: Paranın üzerinde hem Selçuklu Sultanı'nın hem de Abbasi Halifesi'nin adının yer alması, Selçukluların siyasi olarak bağımsız bir güç olduğunu ancak halifelik makamını tanıdığını ve onun manevi otoritesine bağlı olduğunu gösterir. Bu durum, din ve dünya işlerinin ayrıldığı bir yapıyı işaret eder.

Dini Çıkarım: Paranın üzerinde Kelime-i Tevhit'in yer alması ve halifenin adının bulunması, Büyük Selçuklu Devleti'nin bir İslam devleti olduğunu ve Sünni İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlendiğini gösterir.

5- Gazneli ordusunun en önemli birimlerinden olan "Gulamlar" kimlerden oluşurdu ve bunların temel görevlerini nelerdi?

Gulam sistemi, savaşlarda esir edilen veya çeşitli yollarla (satın alma, hediye) saraya alınan küçük yaştaki çocukların özel bir eğitimle yetiştirilmesiyle oluşturulan askeri bir sınıftır. Bu sisteme dahil olanlar genellikle Türk kökenlidir. Temel görevleri, doğrudan hükümdara bağlı olarak sarayı ve sultanı korumak, merkez ordusunun en sadık ve profesyonel gücünü oluşturmaktır.

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.3. Soru sayısı: 3

6- Aşağıdaki tabloda Selçuklu toprak sistemine ait iki arazi türü ve açıklamaları verilmiştir.

Has Arazi	Hükümdarın şahsına aittir. Buradan alınan vergiler doğrudan savaş gibi olağanüstü durumlarda kullanılmak üzere ihtiyat hazinesine aktarılır.
Vakıf arazi	Gelirleri cami, medrese, hastane, kervansaray gibi hayır işleri için ayrılan topraklardır.

Bu tabloya göre Has Arazi ile Vakıf Arazi arasındaki temel farkı, gelirlerinin kullanım amacı açısından açıklayınız.

Has arazi gelirleri doğrudan hükümdar ve devletin acil ihtiyaçları (savaş vb.) için kullanılırken, vakıf arazi gelirleri halka yönelik sosyal ve dinî hizmetler (cami, hastane vb.) için harcanırdı. Aradaki temel fark, gelirlerin birinin doğrudan devlet yönetimine, diğerinin ise toplumsal hayır işlerine ayrılmasıdır.

7- Karahanlılar, Gazneliler ve Selçuklular gibi ilk Türk-İslam devletleri, hâkim oldukları coğrafyalarda şehirleri bayındır hale getirmek ve kendi medeniyetlerinin damgasını vurmak için pek çok mimari yapı inşa etmişlerdir.

Bu devletlerin inşa ettiği mimari eser türlerinden 4 tanesini listeleyiniz.

Medrese

Türbe

Köprü

Cami, Saray, Ribat, Çarşı, Su yolları/kemerleri)

8- Aşağıdaki metni okuyarak altındaki iki soruyu sadece bu metne göre cevaplayınız.

"Anadolu'da Moğol baskısının arttığı bir dönemde, Ahi Evran önderliğinde toplanan esnaf ve zanaatkârlar, hem mesleki dayanışmayı sağlamış hem de gayrimüslim ustalarla rekabet etmiştir. Bu teşkilat, sadece ekonomik bir yapı değil, aynı zamanda fütüvvet ahlakıyla yoğrulmuş bir sosyal ve manevi okul görevi görmüştür."

a) Yukarıdaki metne göre Ahilik teşkilatının kurulmasının iki temel sebebi nedir?

b) Metne göre Ahilik teşkilatının ekonomik rolü dışındaki işlevi neydi?

a) Kurulma Sebepleri: 1. Esnaf ve zanaatkârlar arasında mesleki dayanışmayı sağlamak. 2. Gayrimüslim ustalarla rekabet etmek.

b) Ekonomik Rolü Dışındaki İşlevi: Fütüvvet ahlakına dayalı bir sosyal ve manevi okul görevi görmek.

İçeriklerin devamı için bize destek olabilirsiniz

Youtube abone olmak için: <https://www.youtube.com/@tarihkursu>

Pdf dosyalara ulaşabileceğiniz web sitemiz: <https://www.tarihkursu.com/>

Facebook sayfamız: https://www.facebook.com/tarihkursu?locale=tr_TR

instagram sayfamız: <https://www.instagram.com/tarihkursu/...>

- Yeni müfredata uygun
- Akıllı tahtalar ile % 100 uyumlu
- Her ünite için ayrı slayt
- Zorunlu dersler + Seçmeli dersler
- Tyt-Ayt kurs slaytları
- Zengin içerik

Güncel slaytlarımızı İncelediniz mi?

İşimiz Gücümüz Tarih

Slaytlarımıza ulaşmak için tıkla:

<https://tarihkursu.com/index.php/2024/08/29/2024-2025-guncel-tarih-dersi-slaytlari-ve-tyt-kurs-slaytlari/>